

ΕΛΛΑΣ
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
ΜΕΣΟΓΕΙΟΝ 2 Γ ΚΤΙΡΙΟ - 115 27 ΑΘΗΝΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΔΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
POST PAVE HELIAS

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Τόμος 37 - Τεύχος 1 - Ιανουάριος - Μάρτιος 1998

NOSILEFTIKI

QUARTERLY PUBLICATION OF THE
HELLENIC NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Vol 37 - No 1 - January - March 1998

ISSN 1105-5843

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Από τη Σύναξη Α. Παπαδαντωνάκη	3
2. Ικανοποίηση των ασθενών από τις νοσηλευτικές υπηρεσίες - Βιβλιογραφική ανασκόπηση Α. Μερκούρης, Χ. Λεμονίδου	4
3. Η θεωρία της Margaret Newman «Η υγεία ως επεκτεινόμενη συνείδηση» Ν. Ευσταθίου	27
4. Εννοιολογικά μοντέλα και θεωρίες της νοσηλευτικής Χ. Λεμονίδου	34
5. Η νοσηλευτική επιστήμη στη διαχρονική πορεία μέχρι το 2000 Α. Μόσχου - Κάκκου	41
6. Σχεδιασμός και τεκμηρίωση της νοσηλευτικής Ε. Σίκερ-Σμυρνάκη	47
7. Διαχρονική εξέλιξη θεραπευτικών και νοσηλευτικών παρεμβάσεων στο οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου Δ. Ακύρου, Ζ. Κωστάκη	50
8. Προγράμματα άσκησης σε ασθενείς με χρόνια καρδιακή ανεπάρκεια Δ. Δημητρώλη	56
9. Επαγγελματική φόρτιση στο ψυχιατρικό νοσηλευτικό προσωπικό Θ. Ζιώγου, Ι. Μπίμπου, Ε. Δημητρίου, Ι. Γκουζέπας, Γ. Κιοσεόγλου, Α. Ιακωβίδης	62
10. Η σχέση του νοσηλευτικού προσωπικού με την πληροφορική στη Νοτιοδυτική Ελλάδα Μ. Παπαδημητρίου, Κ. Μπουλουγούρας, Κ. Κουτσογιάννης, Κ. Σμπόνια	71
11. Ηγετικές μορφές της νοσηλευτικής που φεύγουν Σ. Παπαμικρούλη	80
12. Άννα Ουζούνη-Γκαλάπη Α. Βασιλειάδου	82
13. Οδηγίες για τους συγγραφείς	83

CONTENTS

1. Editorial A. Papadantonaki	3
2. Patient satisfaction with nursing care: a literature review A. Merkouris, C. Lemonidou	4
3. Margaret Newman's theory «Health as expanding consciousness» N. Efstathiou	27
4. Conceptual models and theories of nursing C. Lemonidou	34
5. The evolution of nursing science through time until 2000 A. Moschou-Kakou	41
6. Planning and documentation in nursing E. Sickert-Smyrnakis	47
7. Evolutionary course of medical and nursing intervention in acute myocardial infarction D. Akyrou, Z. Kostaki	50
8. Exercise training programs in patients with heart failure D. Dimitrelis	56
9. Burnout syndrom on the psychiatric nursing personnel T. Ziogou, I. Bibou, E. Dimitriou, I. Giouzepas, G. Kioseoglou, A. Iakovidis	62
10. Informatics and nursing. A study about the relationship of nursing personnel with informatics in Southwest Greece M. Papadimitriou, K. Boulougouras, K. Sbonia, K. Koutsogianis	71
11. Leading nurses who passed away S. Papamikrouli	80
12. Anna Ouzouni-Galapi A. Vasiliadou	82
13. Instructions to authors	83

- «ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΕΝ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΔΝΕ».
- ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΤΟ ΚΑΝΕΤΕ ΓΝΩΣΤΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών - Νοσηλευτών
Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2, 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου
Α. Καλοκαιρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Ε. Χαραλαμπίδου

ΕΚΔΟΤΗΣ

Δρ. Ασπασία Παπαδαντωνάκη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.Β.Ε.Ε.
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 80, 114 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3624.728, 3609.342, 3601.605, FAX: 3601.679

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/ές-Σπουδάστριες/ές	5.000	δρχ.
Οργανισμοί-Εταιρείες-Βιβλιοθήκες	9.000	δρχ.
Εξωτερικού	80	\$
Τιμή τεύχους	1.500	δρχ.
Τιμή τευχών 1992-1996	1.200	δρχ.
» » 1990-1991	1.000	δρχ.
Παλαιότερα τεύχη	800	δρχ.

Η θεωρία της Margaret Newman «Η Υγεία ως Επεκτεινόμενη Συνείδηση»

Νικόλαος Ευσταθίου MSc

Νοσηλευτής M.E.Θ., Ε.Ε.Σ.

Υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμ. Νοσηλευτικής, University of Glamorgan

---

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ MSc Η θεωρία της Margaret Newman «Η Υγεία ως Επεκτεινόμενη Συνείδηση». Τα τελευταία χρόνια, η νοσηλευτική θεωρία θεωρείται απαραίτητη για την ανάπτυξη της νοσηλευτικής επιστήμης. Η ανάπτυξη της θεωρίας της Margaret Newman «Η υγεία ως Επεκτεινόμενη Συνείδηση» ξεκίνησε στις αρχές του 1970 και δίνει έμφαση στην υγεία σαν κεντρική ιδέα. Η M. Newman πιστεύει ότι ο σκοπός της θεωρίας της είναι η ανακάλυψη της έννοιας της ζωής και της υγείας και τι μπορούμε να κάνουμε εμείς που εργαζόμαστε στα επαγγέλματα υγείας σχετικά με αυτό. Το μοντέλο της M. Newman έχει γίνει αποδεκτό από την νοσηλευτική κοινότητα, κυρίως στο εξωτερικό, όσον αφορά την εφαρμογή του στην κλινική πράξη, την εκπαίδευση και την έρευνα. **Νοσηλευτική 1: 27-33, 1998.**

Εισαγωγή

Η ανάπτυξη της νοσηλευτικής θεωρίας είναι μια διαδικασία με την οποία η νοσηλευτική γίνεται σεβαστή ως επιστήμη και αναγνωρίζεται για την ειδική επικέντρωσή της στην υγεία και τη φροντίδα του ανθρώπου. Τα τελευταία χρόνια, αρκετοί νοσηλευτές θεωρητικοί έχουν αναπτύξει ποικιλόμορφα και σεβαστά μοντέλα και θεωρίες για τη νοσηλευτική, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της νοσηλευτικής επιστήμης.

Η Margaret Newman είναι μια από τις διεθνώς αναγνωρισμένες νοσηλεύτριες θεωρητικούς, που έχει πρωτοστατήσει στην ανάπτυξη της νοσηλευτικής επιστήμης. Η M. Newman γεννή-

θηκε στις 10 Οκτωβρίου 1933 στο Μέμφις του Τένεσσι. Το 1962 λαμβάνει το πτυχίο της Νοσηλευτικής από το Πανεπιστήμιο του Τένεσσι στο Μέμφις. Το 1964 τελειώνει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στη παθολογική και χειρουργική νοσηλευτική στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Σαν Φρανσίσκο και το 1971 παίρνει το διδακτορικό της από το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης¹.

I. Προέλευση της Θεωρίας

Η Margaret Newman ανάγει την πηγή της θεωρίας της στις προ-νοσηλευτικές της ημέρες. Σαν νεαρή γυναίκα, η M. Newman είχε επηρεαστεί από τη χρόνια άρρωστη μητέρα της. Η M.

Newman όταν φρόντιζε τη μητέρα της παρατήρησε ότι ενώ ήταν ανάπηρη, ήταν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, έβλεπε η ίδια τον εαυτό της σαν οποιοδήποτε άλλο άτομο, και δεν θεωρούσε τον εαυτό της άρρωστο². Αργότερα η M. Newman διατύπωσε την αρχή ότι η αρρώστια αποτελεί μέρος της υγείας και αντανακλά τον τρόπο ζωής ενός ατόμου. Κατέληξε σε αυτή την διατύπωση μέσω της σύνθεσης της γνώσης που είχε αποκτήσει κατά τη διάρκεια των σπουδών της και της εμπειρίας που είχε με την μητέρα της. Η M. Newman παρουσίασε πρώτη φορά τη θεωρία της σε ένα συνέδριο για νοσηλευτές θεωρητικούς το 1978 και για πρώτη φορά το 1979 εξέδωσε τη θεωρία της για την υγεία σε ένα βιβλίο με τίτλο «Theory Development in Nursing»³.

Η M. Newman έχει επηρεαστεί στη δουλειά της από διάφορους φιλόσοφους και επιστήμονες. Αρχικά επηρεάστηκε από συζητήσεις που είχε με την Martha Rogers, που ήταν καθηγήτριά της όταν ήταν φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης. Η Newman αναφέρει ότι την έλκυε η άποψη της Martha Rogers ότι «η υγεία και η αρρώστια είναι απλώς εκφράσεις της ζωής και καμιά δεν είναι πιο σπουδαία από την άλλη»².

Άλλοι επιστήμονες που την επηρέασαν είναι ο βιοϊατρικός μηχανικός Itzhak Benton ο οποίος έγραψε για την εξέλιξη της συνείδησης και έτσι βοήθησε τη M. Newman στη λογική εξήγηση των αρχικών εννοιακών διατυπώσεών της. Επίσης η θέση της φιλοσόφου Teilhard de Chardin ότι η συνείδηση συνεχίζει να αναπτύσσεται πέρα από τη φυσική ζωή και γίνεται μέρος μιας καθολικής/παγκόσμιας συνείδησης ήταν σύμφωνη με την άποψη της M. Newman για την υγεία που την έβλεπε ως επεκτεινόμενη συνείδηση⁴. Τελικά, η περιγραφή από τον Moss της αγάπης σαν το υψηλότερο επίπεδο της συνείδησης εξασφάλισε στη M. Newman επιβεβαίωση και επεξήγηση των εννοιακών της σχετικά με τη φύση της υγείας⁵.

II. Αξιώματα της Θεωρίας

Πρόκειται για ισχυρισμούς που γίνονται αποδεκτοί ως αλήθειες χωρίς απόδειξη. Όταν κάποιος θέλει να χρησιμοποιήσει μια θεωρία,

αυτά τα αξιώματα πρέπει να γίνονται αποδεκτά, καθώς θέτουν τη βάση για την εφαρμογή μιας συγκεκριμένης θεωρίας.

Σύμφωνα με την M. Newman³, τα ακόλουθα αξιώματα θεωρούνται βασικά στη θεωρία της.

1. Η υγεία περιλαμβάνει καταστάσεις που μέχρι τώρα περιγράφονταν ως αρρώστια, ή σε ιατρική ορολογία, παθολογικές καταστάσεις.
2. Αυτές οι παθολογικές καταστάσεις μπορούν να θεωρηθούν ως εκδήλωση της ολότητας του ατόμου.
3. Αυτή η πλευρά του ατόμου που τελικά εκδηλώνεται σαν παθολογία είναι βασική και προϋπάρχει των οργανικών και λειτουργικών αλλαγών.
4. Η απομάκρυνση της παθολογικής καταστάσεως δεν θα αλλάξει το ίδιο το άτομο.
5. Η υγεία είναι επέκταση της συνείδησης.

Πέρα από τα παραπάνω αξιώματα που εκφράζονται με σαφήνεια από την M. Newman υπάρχουν και κάποια άλλα αξιώματα που υπονοούνται. Σε αυτή την θεωρία υπονοείται ότι οι άνθρωποι είναι ανοικτά ενεργειακά συστήματα και ότι βρίσκονται σε συνεχή διασύνδεση με ένα σύμπαν ανοικτών συστημάτων, που συχνά αναφέρονται ως περιβάλλον. Επίσης υπονοείται μέσα από τη θεωρία ότι οι άνθρωποι είναι κάτι περισσότερο από ένα σύνολο από κομμάτια⁶.

III. Έννοιες της Θεωρίας

Οι έννοιες είναι αφηρημένες ιδέες που προσφέρουν εστίαση για σκέψη με ένα συγκεκριμένο τρόπο. Όλες οι θεωρίες έχουν τις δικές τους έννοιες που βοηθούν τον μελετητή να καταλάβει την ουσία της συγκεκριμένης θεωρίας και τη δυναμική εφαρμογή της.

Οι βασικές έννοιες στη θεωρία της M. Newman είναι η συνείδηση, η κίνηση, ο χώρος και ο χρόνος. Αναφέρεται ότι αυτές οι έννοιες σχετίζονται κατά τον ακόλουθο τρόπο²:

1. Ο χρόνος και ο χώρος έχουν συμπληρωματική σχέση.
2. Η κίνηση είναι ένας τρόπος με τον οποίο ο χώρος και ο χρόνος γίνονται πραγματικότητα.

3. Η κίνηση είναι αντανάκλαση της συνείδησης.
4. Ο χρόνος είναι μια λειτουργία της κίνησης.
5. Ο χρόνος είναι μέτρο της συνείδησης.

Στις ακόλουθες παραγράφους θα γίνει προσπάθεια να αναλυθούν αυτές οι έννοιες σε σχέση με την νοσηλευτική.

• Συνείδηση

Η συνείδηση ορίζεται από τη Newman ως²:

«η πληροφοριακή ικανότητα του συστήματος: η ικανότητα του συστήματος να αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του. Στο ανθρώπινο σύστημα, η πληροφοριακή ικανότητα περιλαμβάνει όλες τις παρούσες και εξελισσόμενες γνώσεις σχετικά με το νευρικό σύστημα, το ενδοκρινικό σύστημα, το ανοσοποιητικό σύστημα, τον γενετικό κώδικα, κ.λπ.» (σελ. 33).

Η συνείδηση μπορεί να παρατηρηθεί στην ποιότητα και στην ποικιλία των αλληλεπιδράσεων με το περιβάλλον. Όσο πιο σύνθετη είναι η πληροφοριακή ικανότητα και όσο πιο διαφορετικές και πολυάριθμες οι αντιδράσεις προς το περιβάλλον, τόσο πιο υψηλά ανεπτυγμένο είναι το ανθρώπινο σύστημα.

• Χρόνος-Χώρος

Ο χρόνος και ο χώρος είναι έννοιες συμπληρωματικές. Η αίσθηση του χρόνου, η υποκειμενική αίσθηση του χρόνου που περνάει, έχει βρεθεί ότι διαφέρει κατά τη διάρκεια της ημέρας και θεωρείται ότι συγχρονίζεται με άλλους ρυθμούς, κυρίως τη θερμοκρασία του σώματος. Αύξηση στη θερμοκρασία του σώματος σχετίζεται με την υποκειμενική αίσθηση ότι περνάει μεγαλύτερος χρόνος από ότι αποκαλύπτεται από το χρόνο με ρολόι (αντικειμενικός χρόνος) και επίσης υπάρχει το αίσθημα ότι ο χρόνος αργοκυλά⁷.

Επίσης έχει αποδειχτεί ότι η συμπληρωματικότητα του χρόνου και του χώρου μπορεί να παρατηρηθεί και στην καθημερινότητα. Το άτομο που κινείται ζει σε ένα κόσμο που ο χώρος

συνεχώς επεκτείνεται και ο χρόνος κατατέμνεται. Όταν ο χώρος στη ζωή ενός ατόμου μειώνεται, όπως συμβαίνει σε φυσική ή κοινωνική ακινησία (π.χ. εισαγωγή στο νοσοκομείο), ο χρόνος αυτού του ατόμου αυξάνεται^{3,8}.

• Κίνηση

Η M. Newman ορίζει την κίνηση ως την αλλαγή που παρουσιάζεται μεταξύ δύο φάσεων ανάπαυσης. Η κίνηση είναι ένδειξη της συνείδησης και είναι η βασική μονάδα ανάλυσης στη θεωρία της υγείας. Η κίνηση θεωρείται σαν επίγνωση του εαυτού, σαν ένας τρόπος επικοινωνίας και σαν ένας καθημερινός τρόπος έκφρασης σε χειρονομίες και σε λόγο.

• Επέκταση της Συνείδησης

Η επέκταση της συνείδησης είναι υγεία. Σημαίνει την αυξανόμενη πολυπλοκότητα του ζωντανού συστήματος. Η επέκταση της συνείδησης χαρακτηρίζεται από επιλεγμένα σημεία, έμπνευση, και αναγνώριση μιας διαίσθησης, που έχει σαν αποτέλεσμα την μεταμόρφωση και ανακάλυψη νέων κανόνων μιας ανώτερης οργάνωσης⁹.

IV. Οι θέσεις της M. Newman για τις βασικές έννοιες της Νοσηλευτικής

Όσον αφορά τις τέσσερις βασικές έννοιες της νοσηλευτικής (άτομο, υγεία, περιβάλλον και νοσηλευτική), αυτές δεν περιγράφονται η κάθε μια ξεχωριστά στη θεωρία της υγείας. Στις ακόλουθες παραγράφους χρησιμοποιούνται σαφείς ορισμοί από τη δουλειά της M. Newman για να περιγράψουν τα τέσσερα στοιχεία της νοσηλευτικής.

- Η M. Newman ορίζει το άτομο σαν ένα ανοιχτό ενεργειακό σύστημα το οποίο βρίσκεται σε συνεχή αμοιβαία αλληλεπίδραση με το περιβάλλον.
- Το περιβάλλον ορίζεται σχεδόν με τον ίδιο τρόπο όπως το άτομο. Ενέργεια συνεχώς ανταλλάσσεται μεταξύ ατόμου και περιβάλλοντος.

- Η έννοια της υγείας είναι κεντρική στο μοντέλο της M. Newman. Σύμφωνα λοιπόν με τη θεωρία της, η υγεία είναι μια διαδικασία της εξέλιξης της συνείδησης⁷. Καθώς η ποιότητα της συνείδησης βελτιώνεται, η συχνότητα των αποκρίσεων προς το περιβάλλον αυξάνεται. Όσο η ποσότητα της συνείδησης αυξάνεται, οι απαντήσεις προς το περιβάλλον αυξάνονται σε αριθμό και ποικίλουν. Επίσης η υγεία είναι μια διαδικασία ανάπτυξης της επίγνωσης του εαυτού μας και του περιβάλλοντος μαζί, αυξάνοντας έτσι την ικανότητα να αντιλαμβανόμαστε εναλλακτικές μεθόδους και να αποκρινόμαστε με διαφορετικούς τρόπους στο περιβάλλον. Η υγεία βελτιώνεται αποκτώντας επίγνωση ο καθένας της αλήθειας, αναγνωρίζοντας τις εσωτερικές φωνές, ή της διαίσθησης¹⁰.
- Η Newman περιγράφει τη νοσηλευτική από μια ανάλογη σκοπιά και δίνει έμφαση στην ύπαρξη του επαγγελματία κοντά στον άρρωστο. Ο επαγγελματίας εισέρχεται σε μια σύμπραξη με τον πελάτη με αμοιβαίο στόχο την συμμετοχή σε μια αυθεντική σχέση, έχοντας την πίστη ότι στη διαδικασία εξέλιξης αυτής της σχέσης και οι δυο θα ωριμάσουν και θα γίνουν πιο υγιείς από την άποψη υψηλότερων επιπέδων συνείδησης. Ο στόχος της νοσηλευτικής είναι η αναγνώριση του βαθύτερου εαυτού, και ο νοσηλευτής ενεργεί σαν βοηθός στο να καταλάβει ο πελάτης τον ίδιο τον εαυτό του και να κινηθεί σε υψηλότερα επίπεδα συνείδησης.

V. Αποδοχή της θεωρίας της M. Newman από τη νοσηλευτική κοινότητα

• Εφαρμογή του μοντέλου στην Πράξη

Το μοντέλο υγείας της M. Newman είναι χρήσιμο στην πρακτική άσκηση της νοσηλευτικής γιατί εμπεριέχει έννοιες που χρησιμοποιούνται από το νοσηλευτικό επάγγελμα¹¹. Η κίνηση και

ο χρόνος είναι ουσιαστικοί παράγοντες της νοσηλευτικής παρέμβασης, όπως είναι η έκταση της κίνησης, η βάδιση, και η βαθιά εισπνοή. Αυτοί οι παράμετροι χρησιμοποιούνται κάθε μέρα από τους νοσηλευτές στην πράξη¹².

Η Marchione χρησιμοποίησε το μοντέλο της M. Newman για να ερευνήσει και να περιγράψει το νόημα που έχουν διάφορα συμβάντα στην οικογένεια¹³. Παρουσίασε μια περίπτωση όπου ένα επιπρόσθετο άτομο έγινε μέρος μιας πυρηνικής οικογένειας για ένα μεγάλο διάστημα. Η ύπαρξη αυτού του ατόμου ήταν ένα αποδιοργανωτικό γεγονός για την οικογένεια και δημιούργησε διαταραχές στο χρόνο, το χώρο, την κίνηση, και την συνείδηση⁷. Η ανάλυση αυτής της περίπτωσης υπονοεί ότι η θεωρία της M. Newman θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την κατανόηση των οικογενειακών αλληλεπιδράσεων.

Η Kalb χρησιμοποίησε το μοντέλο της M. Newman σε ένα πρόγραμμα φροντίδας που αναπτύχθηκε για γυναίκες με εγκυμοσύνη υψηλού κινδύνου¹⁴. Για αυτές τις γυναίκες, η υψηλού κινδύνου εγκυμοσύνη αποτελεί ένα κριτικό σημείο που απαιτεί αλλαγές στη φυσική και κοινωνική ζωή τους. Η Kalb χρησιμοποίησε τις τέσσερις έννοιες της θεωρίας της M. Newman κίνηση, χρόνος, χώρος και συνείδηση για να απεικονίσει τις αλλαγές που συμβαίνουν στη ζωή μιας εγκύου. Οι αλλαγές που δημιουργούνται από την εγκυμοσύνη περιλαμβάνουν και αλλαγές στο τρόπο κίνησης. Οι έγκυες γυναίκες κινούνται πιο αργά. Οι αντιλήψεις της εγκύου τροποποιούνται λόγω ορμονικών αλλαγών και οδηγούν σε αίσθημα κούρασης. Αυτό το αίσθημα κούρασης μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα της γυναίκας να συνεχίσει τον προηγούμενο τρόπο συναλλαγής της με το περιβάλλον και του ελέγχου που ήταν ικανή στο παρελθόν να διατηρεί στην ποιότητα των συναλλαγών της.

Η αντίληψη του χρόνου επίσης αλλάζει για την έγκυο καθώς αναμένει τη γέννηση του παιδιού της. Ο χρόνος φαίνεται να αργοκυλά, ειδικά στο τρίτο τρίμηνο της εγκυμοσύνης, όταν η κίνηση γίνεται πιο αργή και η κούραση αυξάνεται.

Ειδικότερα οι έγκυες με υψηλού κινδύνου εγκυμοσύνη ζουν αλλαγές στο τρόπο κίνησης, στο χώρο και χρόνο. Η κίνηση περιορίζεται στο κρεβάτι ή μέσα στο δωμάτιο, τη νοσηλευτική μονάδα ή το νοσοκομείο ή και μπορεί να περιορίζεται περαιτέρω από την έκταση ενός συστήματος ενδοφλέβιας έγχυσης. Ο χρόνος της εναρμονίζεται με το πρόγραμμα του νοσοκομείου, όπως στις προκαθορισμένες ώρες του επισκεπτηρίου, της λήψης των ζωτικών σημείων, τα γεύματα, τις αλλαγές στις βάρδιες των νοσηλευτών, κ.λπ.

Καθώς λοιπόν οι αντιλήψεις της κίνησης, του χρόνου και του χώρου αλλάζουν κατά την αντιμετώπιση της υψηλού κινδύνου εγκυμοσύνης, η ικανότητα της εγκύου να συναλλάσσεται με το περιβάλλον αλλάζει, φέρνοντας έτσι αλλαγές και στο επίπεδο της συνείδησής της. Ο νοσηλευτής, σε συνεργασία με αυτές τις γυναίκες, τις βοηθά να αναγνωρίσουν αυτές τις φυσιολογικές εκδηλώσεις της εγκυμοσύνης και έτσι η πελάτης μπορεί να εναρμονίσει αυτές τις αλλαγές στο όλο πλαίσιο της ζωής της.

Όταν όμως το μοντέλο της υγείας χρησιμοποιείται κατά τη θεραπεία μιας αρρώστιας και η νοσηλευτική παραμένει δεσμευμένη από νοσοκομειακές διατάξεις, η νοσηλευτική προσέγγιση της M. Newman παρουσιάζει προβλήματα¹⁵. Για αυτό το λόγο σε αυτό τον τομέα χρειάζεται περισσότερη έρευνα.

• Εφαρμογή του μοντέλου στην Εκπαίδευση

Η M. Newman δεν πιστεύει ότι θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο ένα μοντέλο σαν βάση για τα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών². Μάλλον, οι σπουδαστές θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να μελετούν διάφορες προσεγγίσεις όσον αφορά την υγεία και την νοσηλευτική και να διαλέγουν αυτό που είναι σχετικό με αυτούς κατά την πρακτική άσκηση του επαγγέλματος και την έρευνα.

Πολλά πανεπιστήμια, κυρίως στην Αμερική, χρησιμοποιούν τη δουλειά της M. Newman

ως φιλοσοφικό και εννοιολογικό πλαίσιο των μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Σε μερικά ιδρύματα δε, το μοντέλο της M. Newman παρουσιάζεται σε μαθήματα σχετικά με θεωρητικά μοντέλα στη νοσηλευτική, και μερικοί πτυχιούχοι πραγματοποιούν έρευνες στηριζόμενοι στο συγκεκριμένο μοντέλο.

• Εφαρμογή του μοντέλου στην Έρευνα

Η έρευνα έχει διπλό ρόλο, να εξετάζει τη θεωρία και να δημιουργεί την επιστημονική βάση με την οποία θα ασκείται το επάγγελμα της νοσηλευτικής. Όσον αφορά τη θεωρία της M. Newman πολλοί ερευνητές έχουν προσπαθήσει να την εξετάσουν. Μια από αυτές τις έρευνες προσπάθησε να εξετάσει τη θεωρία σε σχέση με άτομα που έχουν HIV/AIDS¹⁶. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι σε δείγμα 11 ανδρών που έπασχαν από HIV/AIDS, όλοι εκτός από έναν, ένιωθαν αποξενωμένοι από την οικογένειά τους. Αργότερα παρουσιάζεται αποχώρηση από την οικογένεια καθώς άλλος πήγε στο πανεπιστήμιο, άλλος μετακόμισε, ή διώχθηκε από το σπίτι. Όλοι οι άνδρες του δείγματος πέρασαν περιόδους μοναξιάς και αναζήτησης είτε μέσω του αλκοόλ και των ναρκωτικών, εφήμερων σεξουαλικών σχέσεων, κατάθλιψη³, απόπειρες αυτοκτονίας, και πολλαπλές απώλειες. Καταλήγοντας, αυτοί οι κύκλοι της μοναξιάς και της αναζήτησης, σε συνδυασμό με την διάγνωση HIV/AIDS, τους οδήγησε σε ένα κρίσιμο σημείο στο οποίο άρχισαν να βρίσκουν νέο νόημα στη ζωή τους.

Αν και αυτοί οι άντρες είχαν αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα κατά τη διάρκεια της ζωής τους, όταν ήρθε η διάγνωση του HIV/AIDS ήταν τελικά πιο ικανοί να δημιουργήσουν ουσιαστικές σχέσεις τόσο με τον εαυτό τους όσο και με τους άλλους. Η επέκταση της συνείδησης μπορεί να ειπωθεί στην αλλαγή της ποιότητας της ζωής αυτών των ανθρώπων. Οι αλλαγές περιλαμβάνουν την αίσθηση ότι είναι πιο πολύ υπεύθυνοι για τη ζωή τους, δράττουν τις ευκαιρίες στη ζωή που παλιότερα θα τις αγνοούσαν,

και διακατέχονται από μια βαθύτερη πνευματικότητα. Βέβαια δεν σημαίνει ότι όλοι οι πάσχοντες από HIV/AIDS περνάνε από τις ίδιες φάσεις.

Άλλη μια έρευνα που περιγράφει και εξηγεί την εκδήλωση της υγείας μέσα από την αρρώστια αναφέρεται από την Moch¹⁷. Η ερευνήτρια ήρθε σε επαφή με 20 γυναίκες, από 38 ως 60 χρονών, που είχαν την εμπειρία καρκίνου του μαστού. Σε αυτές τις γυναίκες ζητήθηκε να περιγράψουν τις εμπειρίες τους από τον καρκίνο του μαστού μέσω δύο ανοιχτών συνεντεύξεων. Οι αλλαγές στη σχέση τους με τους άλλους και με το περιβάλλον ήταν το επικρατέστερο θέμα στην ανάλυση των συνεντεύξεων. Οι γυναίκες ανέφεραν αύξηση της βαθύτητας των σχέσεων με τους άλλους. Ήταν πάρα πολύ δεκτικές και αισθανόντουσαν πολύ κοντά στους άλλους, ιδιαίτερα με άλλα μέλη της οικογένειάς τους. Καθώς αντιλαμβάνονταν τη δική τους θνησιμότητα, βρήκαν νέο νόημα και αξία στις ζωές τους. Ήταν πιο ανοιχτές με τους γύρω τους και ζούσαν με μεγαλύτερη χαρά τη ζωή. Αυτές οι εκδηλώσεις της αυξημένης ποιότητας και ποικιλίας στις ζωές τους είναι παραδείγματα επεκτεινόμενης συνείδησης μέσω της εμπειρίας του καρκίνου του μαστού.

Επίλογος/Κριτική

Η θεωρία της Newman παρά το γεγονός ότι χρησιμοποιεί έννοιες γνωστές από τους νοσηλευτές, είναι πολύ αφηρημένη και απαιτεί σύνδεση των εννοιών με λειτουργικούς ορισμούς για αξιολόγηση ή εξέταση. Έρευνες δείχνουν ότι το μοντέλο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διάφορες νοσηλευτικές περιπτώσεις, αν και η εφαρμογή του στο χώρο του νοσοκομείου αμφισβητείται.

Το μέλλον της νοσηλευτικής είναι λαμπρό και ελπιδοφόρο¹⁸. Οι διαφορετικές θεωρήσεις της νοσηλευτικής από τους θεωρητικούς συνεχίζουν να πλουτίζουν τον επιστημονικό κλάδο και την έρευνά του για γνώση σχετικά με τους ανθρώπους, την υγεία, το περιβάλλον και την νοσηλευτική. Δικό μας καθήκον για το μέλλον είναι να εξετάσουμε τις θεωρίες μέσω της έρευ-

νας και της εφαρμογής των θεωριών στην πράξη και να παράγουμε νέες θεωρίες από τα θεωρητικά νοσηλευτικά μοντέλα.

NIKOLAOS EFSTATHIOU, Margaret Newman's theory «Health as Expanding Consciousness». *Nursing theory is considered essential in the development of nursing science. The development of the theory «Health as Expanding Consciousness» by Margaret Newman begun in 1970 and emphasizes health as the central component. M. Newman believes that the aim of her theory is the discovery of the meaning of life and health and what we, as health professionals, can do about this. M. Newman's model of health has been widely accepted by the nursing community, regarding its application in nursing practice, nursing education and nursing research. **Nosileftiki 1: 27-33, 1998.***

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Keffer M.J., Hensley D.M., Kilgore-Keever K.A., Langfitt J.V., Peterson L.: Model of Health. In: Marriner Tomey A. (ed.) *Nursing Theorists and Their Work*, 3rd ed. St. Louis, Mosby, 1994: 474-492.
2. Newman M.: *Health as expanding consciousness*. St. Louis, Mosby, 1986.
3. Newman M.: *Theory development in nursing*. Philadelphia, FA Davis, 1979.
4. Marchione J.: Margaret Newman: Health as expanding consciousness. In: Mc Quiston C.M. and Webb A.A. (eds.) *Foundations of nursing theory*. London, SAGE, 1995.
5. Moss R.: *The I that is we*. Millbrae, Celestial Arts, 1981.
6. Newman M.: Newman's theory of health as praxis. *Nursing Science Quarterly* 1990, 3, 1: 37-41.
7. Newman M.: *Health as expanding consciousness (2nd ed.)*. New York, National League for Nursing, 1994.
8. Newman M.: Time as an index of consciousness with age. *Nursing Research* 1982, 31: 290-293.

9. Newman M.: Nursing diagnosis: Looking at the whole. *American Journal of Nursing* 1984, 84: 1496-1499.
10. Newman M.: Shifting to higher consciousness. In Parker M.E. (ed.) *Nursing theories in practice*: New York, National League for Nursing, 1990: 129-139.
11. Newman M., Lamb G.S., and Michaels C.: Nurse case management: The coming together of theory and practice. *Nursing and Health Care* 1991, 12, 8: 404-408.
12. Engle V.F.: The relationship of movement and time to older adult's functional health. *Research in Nursing and Health* 1986, 9: 301-313.
13. Marchione J.M.: Pattern as methodology for assessing family health: Newman's theory of health. In Winstead-Fry P. (ed.). *Case studies in nursing theory*. New York, NLN, 1986.
14. Kalb K.A.: The gift: Applying Newman's theory of health in nursing practice. In Parker M.E. (ed.) *Nursing theories in practice*. New York, National League for Nursing, 1990: 163-186.
15. Keene L.: Nursing as a partnership. *The New Zealand Nursing Journal* 1985, 78, 12: 10-11.
16. Lamendola F.P. and Newman M.: The paradox of HIV/AIDS as expanding consciousness. *Advances in Nursing Science* 1994, 16, 3: 13-21.
17. Moch S.D.: Health within the experience of breast cancer. *Journal of Advanced Nursing* 1990, 15Q 1426-1435.
18. Alligood M.R. and Chong Choi E.: Evolution of nursing theory development. In: Marriner Tomey A (ed.) *Nursing Theorists and Their Work*, 3rd ed. St. Louis, Mosby, 1994: 58-69.